

ERITREA SYMPOSIUM 2022

APRIL 15-17, 2022

FRANKFURT

ምዑሓስ ልዑላውነትን፡ ግዝኣታዊ

ምሉእነትን፡ ሃገረ ኤርትራ

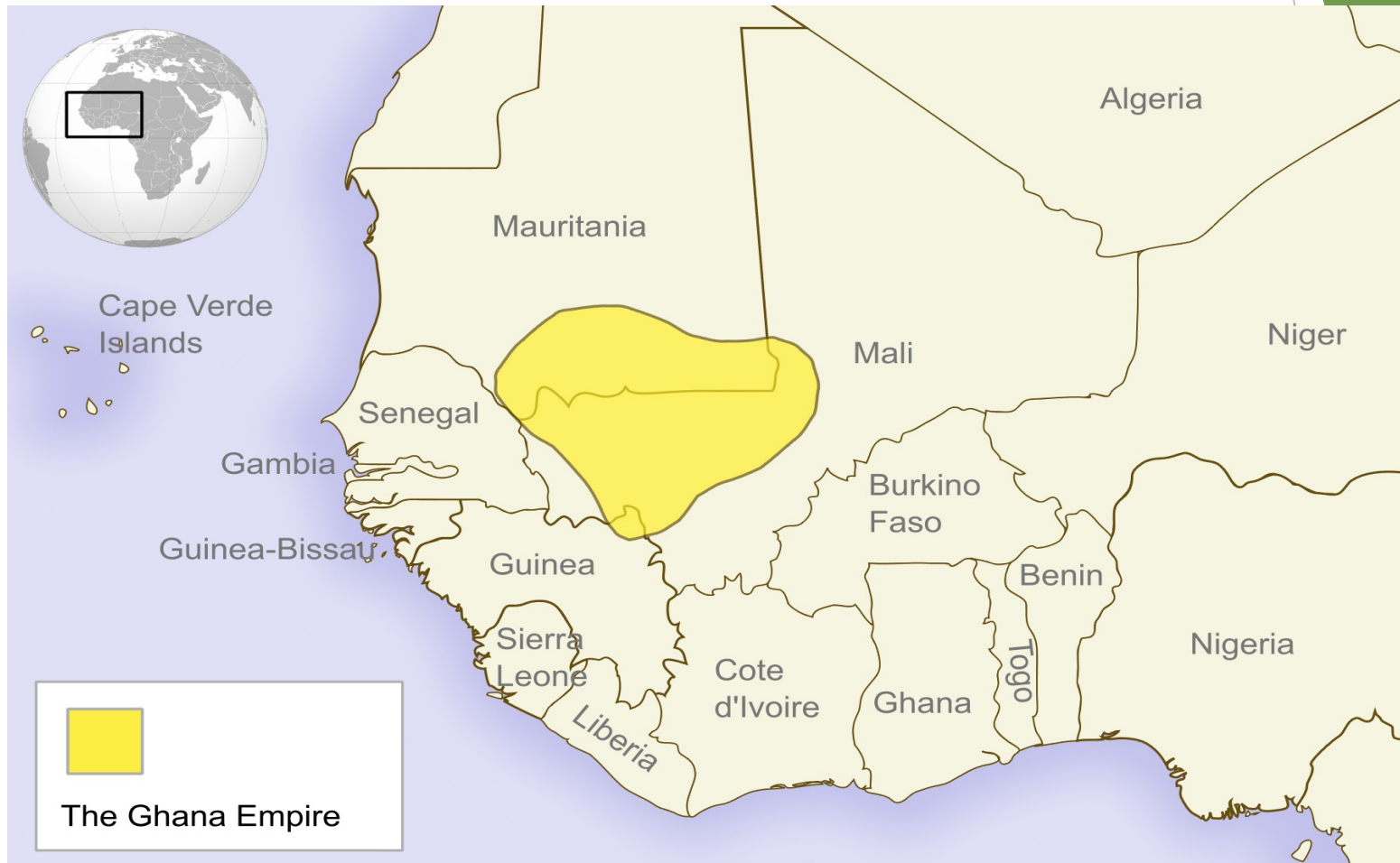
**SUSTAINING ERITREA'S
SOVEREIGNTY AND TERRITORIAL
INTEGRITY**

Dr. Joseph Ghebremichael

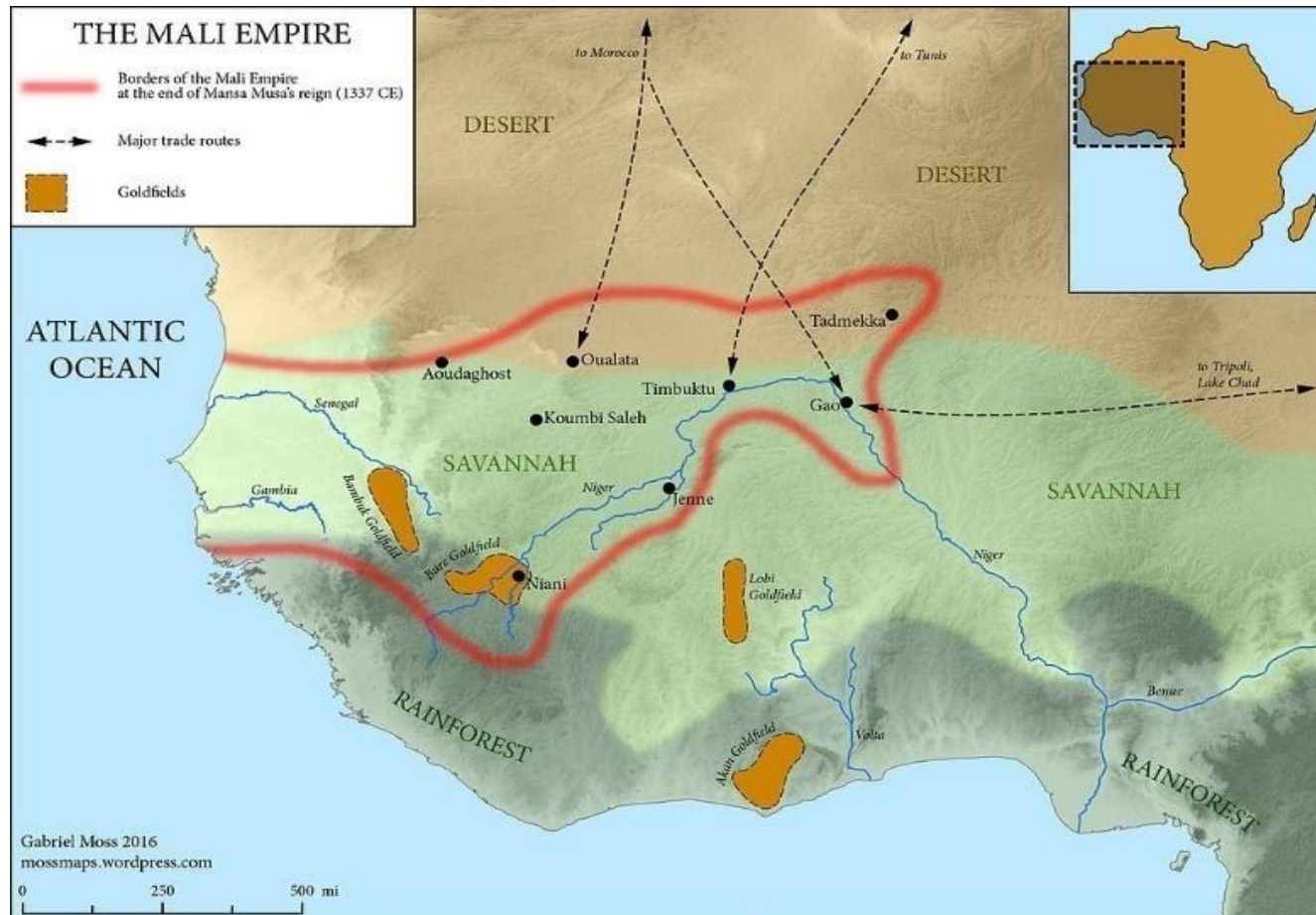
ንግሥት ኣፍሪቃ ቅድሚ መግዛእቲ ኤውሮጳውያን

- ▶ ኣክሱም
- ▶ ጋና
- ▶ ማሊ
- ▶ ዚምባብወ
- ▶ ኮንጎ

ጋና ቅድሚያ መግዛእቲ ኤውሮፓውያን

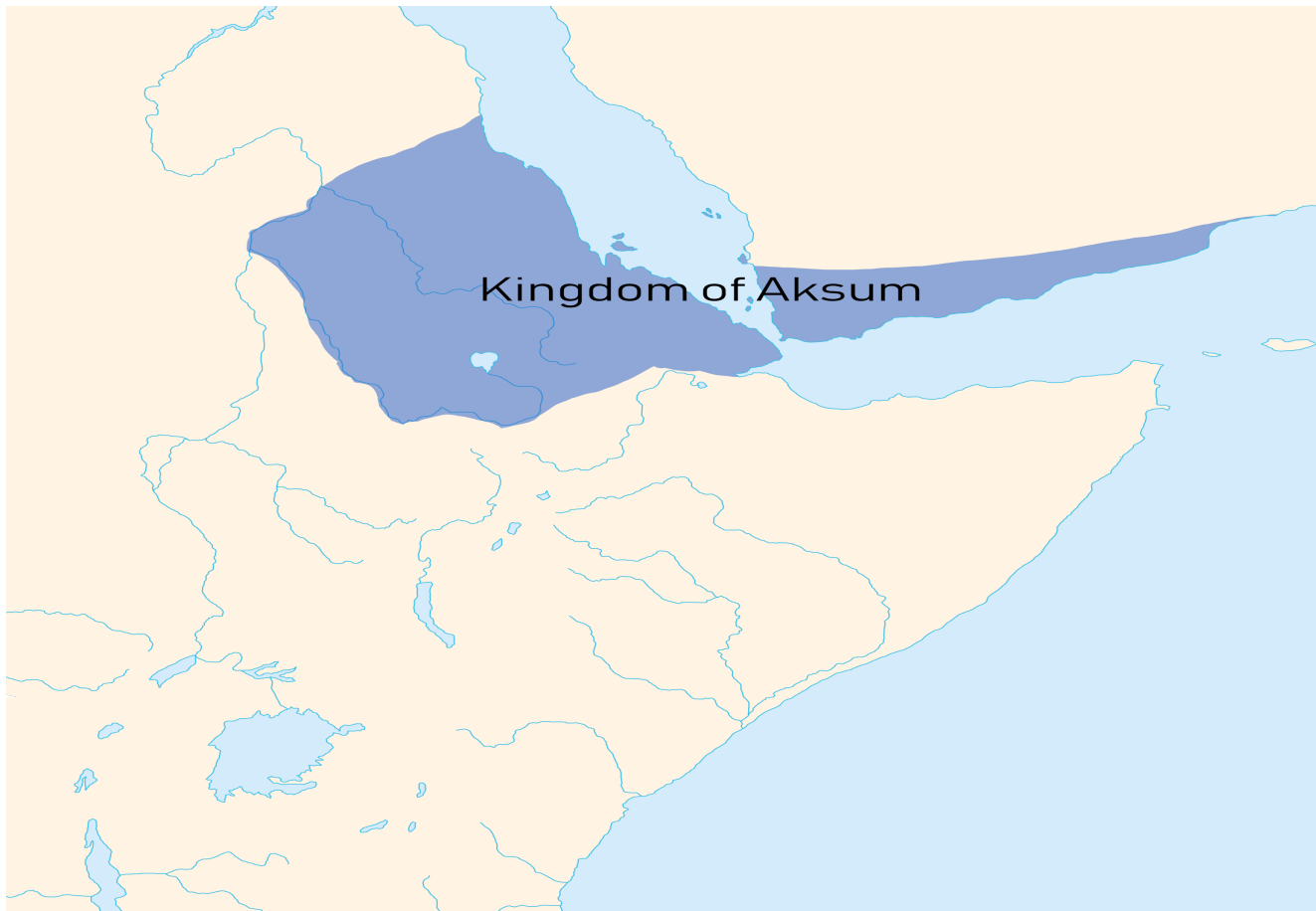
ማሊ ቅድሚያ መግዛእት ኤውሮፓውያን

ኮንጎ ቅድሚያ መግዛእቲ ኤውሮፓውያን

ንግሥነት አክሱም (ከባቢ 100 ድልክ ከኅብ 710 ድልክ)

መበቆል 9ተ ብሄራት ህዝቢ ኤርትራ

- 1. ናይላውያን (ናይሎቲክ - ካብ ደቡባዊ ሱዳን) ኣብ ጋሽ-ሰቲትን፤ ናብ ማእከል ከበሳታት ከሰፈሩ ዝጀመሩ፡ (ኣብ 2000 ቅ.ል.ክ. ጀሚሮም)
- 2. ካብ ሰሜን ሱዳን ዝተበገሱ ሃማውያን ሰበኽሳግም ንሰሜናዊ ከበሳን ምዕራባዊ ቆላን ተቐጸጺሮም

... መበቆል 9ተ ብሄራት ህዝቢ ኤርትራ

.... ካብ ሰሜን-ሱዳን ዝፈለሱ ሃማውያን ሰብኽ ሳግም፡
ንሰሜን ከበሳን ምዕራባዊ ቆላን ብምውራር ነቶም ኣብኡ
ዝጸንሑ ናይላውያን ኣባሪሮም፤ ንገማግም ቀይሕ
ባሕርን ተዘርጊሑም፡ ምብራቕ ናይ ሕጂ ኢትዮጵያን፡
ሶማሊያን

- 3. ኣብ ከባቢ 1000 ቅልክ፤ ሴማውያን (ሳባውያን ካብ
ሰግር ባሕሪ ፈሊሶም፡ ንከበሳ ተቐጸጺሮም)

ንግስነት አክሱም

(ካብ 100 ድልክ ከሳብ 710 ድልክ)

- ኣብ ከባቢ 1000 ቅልክ፤ ሴማውያንን (ሳባውያን ካብ ሰግር ባሕሪ ፈሊሶም፡)
- ምስቶም ኣብ ከበሳ ዝጸንሑ ሃማውያን ተዳጂሎም (= ሓበሻ) ኣብ ቀዳማይ ዘምን ድልክ፡ ንንግስነት ኣኹሱም መስሪቶም
- ወደብ ኣዱሊስ ከኣ ከም ቀንዲ መእተውን መውጽእን ናይ ንግስነት ኣኹሱም ኮነት

ድሕሪ ውድቀት ንግስነት አክሱም

- ማእከላይን ሰሜናዊን ከበሳ፤ ምስ ምዕራባዊ ቆላን ብሃማውያን ቤጃ ፤ ሃማውያን ዓፈር አብ ደቡብ ደንከል ቀጺሎም
- ናይላውያን አብ ጋሽ ሰቲት ቀጺሎም
- እቲ ሃማዊ (ኩሻዊ) ጉጅለ፡ ንዓፈር አብ ኢትዮጵያን ጅቡትን፤ ንአገው፡ ሳሆ፡ ሃዲያ፡ ከምባታ፡ ገዶን አሮሞን አብ እትዮጵያ፤ ንሶማሊ አብ ጅቡቲ፡ ኢትዮጵያ፡ ከንያ፡ ሶማሊያ

ናይ ሕጂ ኤርትራና ኣብ ዘመነ ነገሰታት (1769-1855)

- ብዝተፈላለዩ ምድረ ግእዝ፤ ምድሪ ባሕሪ፤ መረብ ምላሽ እንዳ ተባህለ ብባሕሪ ነጋሲ ዝጽዋዕን ዝመሓደርን ነበረ
- ድባርዋ ከም መናገሻ ከተማ ነበረት

መግዛእቲ ኣብ ናይ ሕጂ ኤርትራና

- 1504 - 1821 ምዕራብ ኤርትራ ንግስነት ፋንጅ (ሱዳን)
- 1557 - 1872 መግዛእቲ ቱርኪ ንምጽዋዕን ገማግም ምብራቕን
- 1869 ጁሴፕ ሳፔቶ ሚስዮናዊ ብ 8100 ማሪያ ትረዛ ወሽመጥ ዓሰብ ገዚኡ

... መግዛእቲ ኣብ ናይ ሕጂ ኤርትራና

- 1879-1880 ምስ ሱልጣን ናይ ረሓይታ ስምምዕ ተፈራሪሙ (8100 ማሪያ ትረዛ)
- 1872 - 1885 መግዛእቲ ግብጺ ንቱርኪ ተኪኡ ንምጽዋዕን ገማግም ምብራቕን ሒዙ

ዘመናዊ ሃገርነት አብ አፍሪቃ

- ዋዕላ በርሊን (ሕዳር 1884 - ለካቲት 1885)
- ውጻኢት ዋዕላ በርሊን

ውጪኢት ዋዕላ በርሊን

- ንዘመናት ተፈላልየን ዝነበራ ዝተፈላለያ ዘባታትን፡ ብሄራትን ናብ ሓደ ምምሕዳር ተጠርኒፈን
- ዶባተንን ሕንጻዳተንን ዝፈልጣ ዘመናዊ ሃገራት ተፈጢረን
- ዘመናዊ ሃገረ መንግስቲ ክፍጠራ ጀሚረን

መግዛእቲ ኢጣልያን

- 1885 - መግዛእቲ ኢጣልያ* ፤ ንምጽዋዕን ገማግም ምብራቕን ንግብጺ ተኪእዋ፤ ንወሽመጥ በይሉል ጎቢጥዋ
- 1885 - ናይ በርሊን ኣዋጅ ንኤርትራ ግዝኣት ኢጣልያ ምዃና ብወግዒ ፈሊጡላ
- 1890 - ምጽዋዕ ዝርእሲ ከተማኣ፡ ኤርትራ ናይ ኢጣልያ መግዛእቲ ምዃና ኢጣልያ ብወግዒ ኣዊጃ

ምምዕባል ኤርትራዊ ሃገራዊ መንገድ

- ክሳብ 1890፡ ዘመናዊት ኤርትራ፡ እዛ ሕጂ ንፈልጣ ኤርትራና፡ ኣይነበረትን
- (ከመኡወን ዘመናዊት ኢትዮጵያ ክሳብ 1889-1913 ኣይነበረትን፡ ኣዲስ ኣበባ፡ 1903 ተደኩና)
- ምሉእ ህዝቢ ኤርትራ፡ ናተይ ዝብሎ፡ ኤርትራዊ ባህልታት ኣማዕቢሉ
- ምሉእ ህዝቢ ኤርትራ፡ ናተይ ዝብሎ፡ ስነኣእምራዊ ኤርትራዊ ናይ ሓባር ዓደቦ ጥምረት ኣማዕቢሉ

... ምምዕባል ኤርትራዊ ሃገራዊ መንገድ

- ምሉእ ህዝቢ ኤርትራ፡ ናተይ ዝብሎ፡ ናይ ሓባር ኤኮኖሚያዊ ጥምረት አማዕቢሉ
- ስለዚ፡ እዚ ንገንዘብ ዓመታት ዝማዕበለ ኤርትራዊ ሃገራዊ መንገድ፡ ኮነ ኢልካ ንምፍራስ ዝግበር ፈተነታት፡ ናይ ከንቱታት ከንቱ ሕልሚ እዩ
- ብሓጺር አዘራርርባ፡ ዘመናዊና ሃገራት አፍሪቃ፤ ኤርትራ ኮነ እትዮጵያ ወሲኸካ፡ ውጹኢት ናይ ዋዕላ በርሊን እዩን

አፍሪቃ ድሕሪ ዋዕላ ናይ ቦርሊን

ተቻውሞ ኤርትራውያን አንጻር መግዛእቲ

- **1894 - ወግእ ሐላይ፤ ተቻውሞ ኤርትራውያን አንጻር መግዛእቲ ኢጣልያ**
- **ወድቀት መግዛእቲ ኢጣልያ 1890 – 1941**
- **ወተሃደራዊ ምምሕዳር ዓባይ ብሪጣንያ 1942 - 1952**

... ተቻውሞ ኤርትራውያን አንጻር መግዛእቲ

- **ፌዴረሽን ምስ ኢትዮጵያ: 1952 - 1962**
- **ምምስራት ፖለቲካዊ ሰልፍታት ኤርትራ ብወግዒ ዝተፈቐደሉ: 1946**
- **ምምስራት ምንቅስቕስ ሓርነት ኤርትራ ኣብ ፖርት-ሱዳን: 1958**
- **ምምስራት ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ (ተሓኤ) ኣብ ካይሮ: 1960**

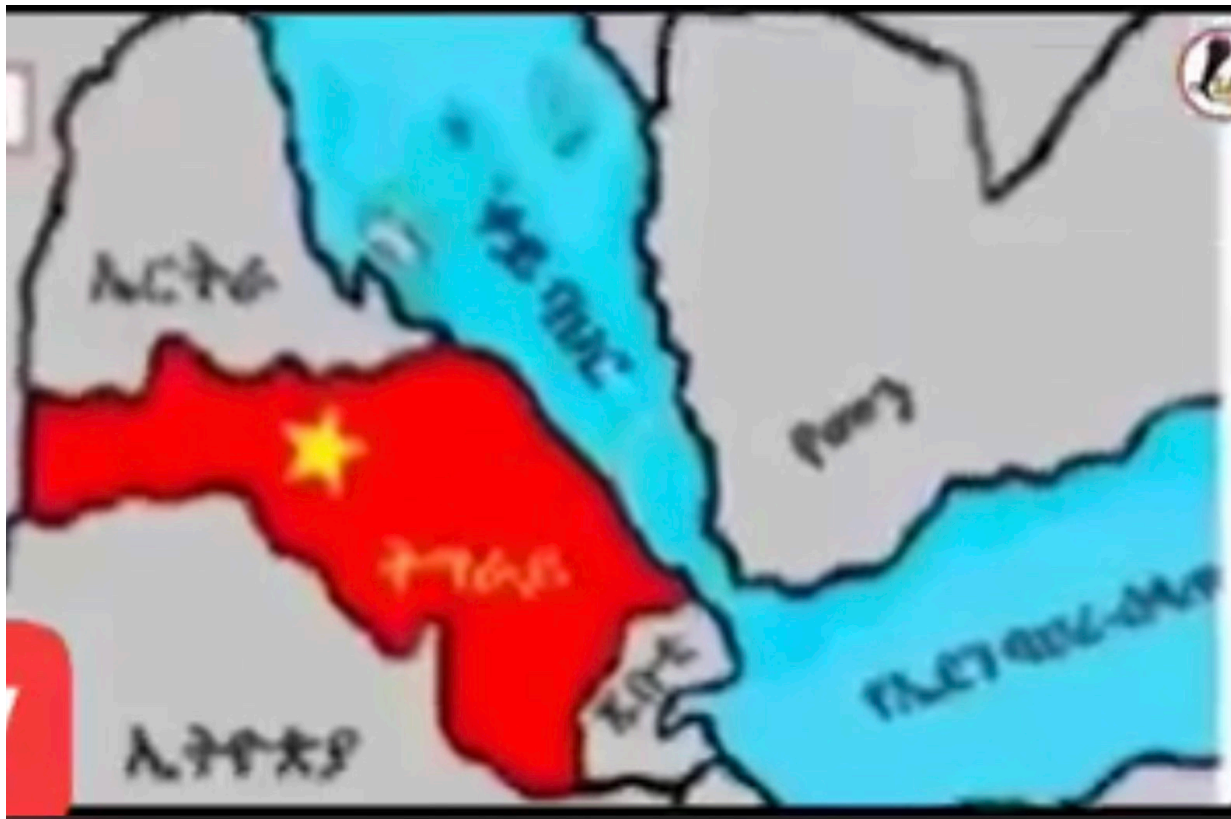
ጎበጣ ኢትዮጵያን ምጅማር ብረታዊ ቃልሲ

- **ምጅማር ብረታዊ ቃልሲ ኤርትራ ብ ተሓኤ (ብጅግና ሓርበኛ ሓምድ ኢድሪስ ዓዋተ) መስከረም 1፡ 1961**
- **መግዛእታዊ ጎበጣ ኢትዮጵያ፡ 1962 - 1991**
- **ብህግሓኤን፡ ህዝቢ ኤርትራን፡ ንመግዛእታዊ ጎበጣ ኢትዮጵያ ነበረያ-ነበረ ዝኾነሉ፡ ግንቦት 24፡1991**

MAP OF ERITREA

... ምውሐስ ልዑላውነትን፡ ግዝኣታዊ ምሉእነትን፡ ሃገረ ኤርትራ

እቲ ቅንዲ ጠንቂ ናይዚ ውልዕ ጥፍእ ዝብል ተጻብኦታት፡ ጠንቁን ሰረቱን ተረዲካን ኣሚንካን ፍታሕ ኪግበረሉ ግድን ይኸውን። ቅንዲን ሕመረት ናይዚ ተጻብኦታት'ዚ ፡-

- ▶ 1. ኣስፋሕፋሒ ህርፋን ኢትዮጵያውያን ንዓባይ ኢትዮጵያ (ብፍላይ ከኣ ሰሜን ኢትዮጵያ - ዓባይ ትግራይ) ጠጠው ክብልን
- ▶ 2. ብመሰረት መግዛእታዊ ውዕላት ፡ 1900፡ 1902 & 1908

ንሃገራዊ ኤርትራዊ መንነትን ርእሰ ውሳኔን (1993 - 99.8%)፡ ብወግዒ ምእማንን ምቕባልን

ምውሐስ ልዑላውነትን፡ ግዝኣታዊ

ምሉእነትን፡ ሃገረ ኤርትራ

- ▶ "ህዝቢ ኤርትራ ባዕሉ ብገዛእ ቅልጽሙ ኢዩ ዘውዲ ደፊኡ ዚርከብ ዘሎ" ነዛ ዘውዲ ዚትንክያ፡ ወይልኡ !!! (ሓርበኛ ኣቦና ወልወል 1987፡ ዓራርብ ሳሕል)
- ▶ "... ደቀየ ፡ ስመሩ ... ስመሩ ... ስመሩ" (ሓርበኛ ኣቦና ኢብራሂም ሱልጣን፡ 1987፡ ዓራርብ ሳሕል)
- ▶ ሰዉኣትና ዘንት እለት ይኸበሩን ይዘከሩን!!!
- ▶ ኣምላኽ ንኤርትራን ህዝባን ይባርኽ !!!

References:

- Alemseged Tesfai, Aynfelale (2001)
- Trevaskis, G.K.N., Eritrea: A Colony in Transition: 1941-1952 (1960)
- Andebrhan Welde Giorgis, Eritrea at a Crossroads (2014)
- Bonnie K. Holcomb and Sisai Ibssa, The Invention of Ethiopia (1990)